

บทควมวิจัย (ก.ค. – จ.ค. 2561)

รูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วิมลรัตน์ สีสัน, นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, email:wimolrat_nui2010@hotmail.com, โทร 06-1104-4095

อาจารย์ ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ ดร. คุงเดือน ไชยพิชิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างด้านการบริหาร ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหาร และครู โรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวน 30 คน จัดทำรูปแบบและคู่มือ ประเมินความเหมาะสม และ ความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 19 คน พร้อมทั้งประเมินรูปแบบและคู่มือ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา ปรากฏว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป สภาพปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการบริหารงานทั่วไปไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน รูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหาร หลักการบูรณาการ และหลักการใช้เครือข่าย 2) วัตถุประสงค์ คือ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 3) กลไกการดำเนินงาน คือ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ และคณะกรรมการบริหาร 4) วิธีดำเนินการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งดำเนินการผ่านงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานทั่วไป 5) การประเมินผล โดยประเมินความสำเร็จของกระบวนการนำรูปแบบมาใช้ในการบริหาร และประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู ที่นำรูปแบบมาใช้ในการบริหารโรงเรียน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ จากผู้บริหารโรงเรียนตระหนักในความจำเป็นของการพัฒนา การประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือในการบริหารงาน ส่วนผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิสส่วนใหญ่มีความเห็นว่าถ้านำรูปแบบการบริหารโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยไปใช้ในการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร

Received: December 2, 2017, Accepted December 4, 2017

The Administrative Model for the Schools Affiliated to the Thailand Christian Council Foundation

Wimolrat Seesan, Doctoral Dissertation in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University,

email:wimolrat_nui2010@hotmail.com,tel. 06-1104-4095

Dr. Suwimon Phoglin, Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Dr. Dudduan Chaipichit, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Northeastern University

Abstract

The research aimed to propose the administrative model for the schools affiliated to the Thailand Christian Council Foundation. It was a qualitative work. A case study was undertaken in the six schools in terms of administration. The subjects were 30 school administrators and teachers from five schools. The model and the handbook were evaluated by 21 experts in light of suitability, possibility and usefulness. The research instruments were a questionnaire, an in-depth interview and an evaluation format. Statistics were percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research findings. The administration of the school in the study was found to be at a high level. The most problematic aspect was that the administration was not systematic, having no continuation and application of the administrative model. The model under study consisted of the following components: 1. three principles included administration, integration, and use of the network; 2. objective was an effective school administration; 3. working mechanism included directors, managers, and administrative committee; 4. procedures were planning, organization, leadership, and control, which were implemented in academic aspect, budget, personnel and general administration; 5. evaluation was based on the success of application of the administrative model, and the satisfaction of the administrators and teachers; 6. success conditions described an awareness of the administrators, coordination between the network schools, and cooperation of all personnel in the administration. The administrative model under study was found to be suitable at the highest level, possible and useful at a high level. A majority of the experts viewed that the administrative model, if used in the development process, could have a positive effect on the school development.

Keywords: Model, Administration, Christian Council Foundation

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

การจัดการศึกษาของเอกชนนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ สามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของชาติได้อย่างมาก รัฐจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเอกชน และมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาตลอดมา โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ให้การจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเอกชน และมาตรา 81 กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ย่อมต้องตระหนักถึงการพัฒนารูปแบบและระบบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และจากเหตุผลที่ว่าหากคนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคทางการศึกษาในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาสูงขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้นก่อให้เกิดการสร้างงานได้ด้วยตัวเอง นอกจากจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชาติแล้วยังช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นด้วยสมกับ คำว่า การศึกษาสามารถเปลี่ยนชีวิตคนได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545 : 591) จากการที่โรงเรียนเอกชนจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ไปยังโรงเรียน ผู้บริหารและครูเอกชนส่วนใหญ่รับรู้เรื่องการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ แต่ในทางปฏิบัติผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชน ยังไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังมากนัก ยังคงดำเนินการไปตามปกติเพราะยังไม่มี ความชัดเจนในการปฏิบัติ แต่โดยยอมรับว่าการกระจายอำนาจเป็นสิ่งดี (ธีระ รุญเจริญ 2546 : 135) การนำการบริหารโดยให้โรงเรียนเป็นฐานมาเป็นหลักในการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดคุณภาพ มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันบริหารให้เป็นไปตามความต้องการของครูและชุมชน น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่โรงเรียนเอกชนที่จะพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการจัดการศึกษาทั้งสิ้นไม่ว่าจะแต่การศึกษาเอกชน โดยสรุปพบว่า ด้านความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลง เกิดจากความก้าวหน้าของวิทยาการ เทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ของการแข่งขัน การทำธุรกิจวิถีชีวิตและความต้องการของคนในสังคม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมาจากบริบทภายใน (external context) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (change process) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) นอกจากนี้ ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบและเป็นปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเอกชนในภาพรวม ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเกิดจากภาครัฐและเอกชน เช่น 1) ด้านการเลือกปฏิบัติ 2) ด้านสัดส่วนการรับนักเรียน 3) ด้านความเสมอภาคกัน 4) ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ 5) ด้านงานวิจัย 6) ด้านการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง 7) ด้านจัดการศึกษาฟรี 15 ปี 8) ด้านนโยบายการรับนักเรียน 9) ด้านการ

สนับสนุนงบประมาณ 10) ด้านเศรษฐกิจครอบครัว 11)ด้านวุฒิตำแหน่ง และ/หรือได้รับเงินเดือนไม่เต็มวุฒิ 12) ด้านระเบียบปฏิบัติที่ล้าสมัย 13) ด้าน ผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐขาดประสิทธิภาพ 14) ด้านสถานศึกษายังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ และ 15) ด้านสถานศึกษาเอกชนก็ขาดความพร้อมในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2545 : 29) สำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย หลังจากมิชชันนารีได้มีบทบาทเป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งคริสตจักร สถาบันการศึกษา สถาบันการรักษาพยาบาล และอื่นๆ ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 100 ปี มิชชันนารีจึงมอบงานทุกอย่างให้คนไทยรับผิดชอบดูแล โดยการก่อตั้งเป็นสภาคริสตจักรในประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ. 1934 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมคริสตชนเข้าด้วยกัน ให้มีความสัมพันธ์ในการนมัสการ และการทำพันธกิจ ตอบสนองการทรงเรียกของพระองค์ด้วยการเลี้ยงตัวเอง ปกครองตนเอง และเสริมสร้างกิจการทั้งปวงให้เจริญเติบโตมั่นคงยิ่งขึ้น ทางด้านการศึกษาจึงเป็นพันธกิจหลักอันหนึ่งที่มูลนิธิในสภาคริสตจักรในประเทศไทยต้องรับผิดชอบ และพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป สภาคริสตจักรในประเทศไทยจึงได้ดำเนินการให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะด้านการศึกษาคือ สำนักงานพันธกิจการศึกษา โดยมีหน้าที่การควบคุมดูแลการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง 25 โรงเรียน ในสังกัดของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยให้มีคุณภาพและสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยได้ข้อคิดเห็นและทราบปัญหาครอบคลุมการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนควรจัดหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน รวมถึงจัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียน 2.ด้านการบริหารงบประมาณ โรงเรียนควรจัดทำงบประมาณในการพัฒนาสถานที่และควรประเมินประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ และคุณค่าทางโภชนาการ โรงเรียนควรพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดหาระบบคอมพิวเตอร์มาบริการให้เพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วให้กับนักเรียนและผู้ปกครองที่มาติดต่อกับโรงเรียน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านทุนการศึกษามากอย่างพอเพียง 3. ด้านบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรสนับสนุนให้บุคคลากรครูในด้านคุณวุฒิ คุณธรรม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสมกับการเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนให้ความสนใจสนทนากับนักเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลและรับฟังความคิดเห็นเพื่อพัฒนาตนเอง 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับนักเรียนที่เรียนดี พฤติกรรมดี โรงเรียนควรมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และมีการจัดทำปฏิทินโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนควรพัฒนาสถานที่ภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย และเพียงพอต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และควรเน้นด้านโภชนาการที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพนักเรียนและโรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และเน้นกระบวนการบริหาร 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดการองค์กร การนำ และการควบคุม ต้องมีความสอดคล้องกันจึงจะทำให้การบริหารโรงเรียนนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยอย่างจริงจังว่า ควรจะมีรูปแบบ แนวทาง หลักการอย่างไร หรือมีรูปแบบ

การบริหารที่เหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทยมีรูปแบบสำหรับประยุกต์ใช้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้นำแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการโรงเรียน 4 ประการดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Control) โดยเน้นตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของ บาร์โทล และมาร์ติน (Barthol & Martin) และ ตามโครงสร้างบริหารโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ซึ่งเนื้อหาสาระครอบคลุมการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ประกอบกับผู้วิจัย ปฏิบัติงานในหน่วยงานคริสเตียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
3. เพื่อประเมินและนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร และครู รวมจำนวน 30 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 19 คน 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนการวิจัยดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 6 โรงเรียน ๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และสภาพความต้องการของการบริหารของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรใน

ประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ซึ่งมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชา บริหารการศึกษา จำนวน 9 คน และ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน รวม 19 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ระยะที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน ซึ่งมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 7 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชา บริหารการศึกษา จำนวน 9 คน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน รวม 21 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐานการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เนื่องจากผู้บริหารอาจไม่ได้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและหัวหน้างานของโรงเรียน รวมทั้งการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในและนอกโรงเรียนยังทำได้ไม่เต็มที่

1.2 ข้อมูลสภาพปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการบริหารงานทั่วไปไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน นอกจากนั้นยังไม่ค่อยประสานกับหน่วยงานที่จัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย ความปลอดภัยในการดูแลเด็กรวมถึงการซ่อมแซมดูแล บำรุงรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยใช้ข้อมูลจากรายงานผลในรอบปีดำเนินการที่ผ่านมาซึ่งทำได้ไม่ต่อเนื่อง

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหาร หลักการบูรณาการ และหลักการใช้เครือข่าย 2) วัตถุประสงค์ 3) กลไกการ 4) วิธีดำเนินการ ซึ่งได้แก่การวางแผน การจัดองค์กร

การนำ และการควบคุม ซึ่งดำเนินการผ่านงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่าถ้านำรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียนได้

ผลการประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านหลักการมีค่าเฉลี่ยการประเมินความเหมาะสมมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยด้านหลักการ และด้านวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้มากที่สุด ส่วนด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดยด้านกลไกการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และด้านเงื่อนไขความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนสังกัดสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ได้แก่ ด้านบริหารงานทั่วไป เนื่องจากผู้บริหารอาจไม่ได้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและหัวหน้างานของโรงเรียน รวมทั้งการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในและนอกโรงเรียนยังทำได้ไม่เต็มที่ การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันยังขาดประสบการณ์ในการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาของ Daresh and Playko (1992 : 142) ที่ได้อธิบายว่า เป็นระยะที่เน้นการพัฒนา การขึ้นไปถึงวิธีทำงานที่ถูกต้องที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงภายในองค์กรมากขึ้น ไม่เน้นการเรียนรู้องค์ความรู้ หรือข้อเท็จจริงในเชิงวิทยาศาสตร์มากเท่าที่ระยะก่อนประจำการ บุคคลที่เข้าทำงานใหม่เน้นการบริหารให้ผู้ทำงานมีความสุข ความสะดวกสบายในการทำงาน และเน้นการสร้างวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องจากระยะก่อนประจำการให้มีศักยภาพในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อความมีประสิทธิภาพขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเรียนรู้ถึงวิธีการทำงานกับผู้ปฏิบัติ เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของ Dean (2002 : 401) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการบริหารขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้บริหาร และการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ แต่จะเป็นไปได้ดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับงาน บทบาทหน้าที่ และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ (2545 : 25-26) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้บริหารใหม่หรือต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารใหม่ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการ

สถานศึกษา และผู้บังคับบัญชา 2) การสร้างแรงสนับสนุนตนเองและวิชาชีพ งานที่ผู้บริหารใหม่ให้ความสำคัญ ประกอบด้วย งานพัฒนางานวิชาการ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานกิจการนักเรียน และการพัฒนาตนเอง 3) ประสบการณ์การเรียนรู้จากการบริหารโรงเรียนได้พบว่า โรงเรียนมีวัฒนธรรมบางประการที่ดี และควรสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งคือ ความเป็นหมู่คณะ การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือจากชุมชนและความรับผิดชอบของครู

2. ข้อมูลสภาพปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการบริหารงานทั่วไปไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน นอกจากนั้นยังไม่ค่อยประสานกับหน่วยงานที่จัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย ความปลอดภัยในการดูแลเด็กรวมถึงการซ่อมแซมดูแล บำรุงรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยใช้ข้อมูลจากรายงานผลในรอบปีดำเนินการที่ผ่านมาทำได้ไม่ต่อเนื่อง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากอำนาจการตัดสินใจอยู่ในส่วนกลาง ขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้นการบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งเป็นรากฐานการส่งเสริมประชาธิปไตย จะช่วยลดช่องว่างระหว่างท้องถิ่นและภูมิภาค ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัย บุญประเสริฐ (2546: 43-56) เรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า หลักสำคัญในการบริหารต้องประกอบด้วย 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครองตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำหลากหลายทั้งวัดและองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมา มีการร่วมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญต่างๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง 4) หลักการบริหารตนเอง (Self-managing) ในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมี

ระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหาร หลักการบูรณาการ และหลักการใช้เครือข่าย 2) วัตถุประสงค์ 3) กลไกการ 4) วิธีดำเนินการ ซึ่งได้แก่การวางแผน การจัดองค์การนำ และการควบคุม ซึ่งดำเนินการผ่านงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และเห็นด้วยกับองค์ประกอบดังกล่าว อาจเนื่องมาจากเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันที่โรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรจำเป็นต้องนำไปใช้ ซึ่งกระบวนการบริหารงานโรงเรียน มีส่วนประกอบ 4 ประการ คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ และ 4) การควบคุม โดยเน้นตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของ Bartoi and Martin และ ตามโครงสร้างบริหารโรงเรียนประกอบด้วยงานหลัก 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับแนวคิดของสมุทร ชำนาญ (2546 : 19-22) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารดังเป็นฐานในด้านการกำหนดโครงสร้างองค์การ การบริหารวิชาการ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป พบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ดิเรก วรรณเศียร (2545 : 13-15) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบด้วยกัน

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบได้มีการแก้ไขและปรับปรุงจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีระดับปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเข้าใจสภาพของการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร ทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สภาพจริงของการบริหารสถานศึกษา จึงทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ

Ridephy (2003: 3348 อ้างถึงใน อุดม มาลาภักดี, 2553 : 58) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในมลรัฐนิวฟันด์แลนด์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทพร้อมในการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพของการบริหาร

2. หน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

รายการอ้างอิง

- กฤษณา บุณนพงษ์. ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชน
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540
ดิเรก วรรณเศียร. การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
ธีระ รุญเจริญ. การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ขาวฟาง, 2546.
วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ. ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา: ผลการวิจัย
เพื่อการวิพากษ์. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรภาพพัฒนา, 2545.
สมุทร ชำนาญ. การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.
วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัด
การศึกษา เอกชนในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ: cursa, 2545.
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์, 2545.
อุดม ฉายาภักดี. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสาน. 2553.
อุทัย บุญประเสริฐ. การบริหารและจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

Daresh, J.C. and Playko, M.A. *The Professional Development of School
Administrators*. New Jersey : Merrill Prentice – Hall, 1992.

Dean, R. I. Kinetic studies with alkaline phosphatase in the presence and absence of
inhibitors and divalent cations. *Biochemistry and Molecular Biology
Education*, 30(6) (May 2002) 401-407.